

Täysistunto

Torstai 12.10.2017 klo 15.59—20.22

6. Lakialoite laiksi tuloverolain 95 §:n ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 39/2017 vp Stefan Wallin r

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu asiasta alkaa — aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Wallin.

Keskustelu

19.57 **Stefan Wallin r** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taidan olla aloitteen ensimmäinen ja ainoa allekirjoittaja, mutta siitä huolimatta olen nyt täällä puhumassa — tai ehkä juuri siitä syystä.

Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, Suomen valtiontalouden tasapainottamiseksi on jo vuosia sitten ryhdytty mittaviin toimenpiteisiin. Menoja on leikattu, se sattuu aina, ja kokonaisverotus on pysynyt korkealla tasolla. Viimeisten vuosien aikana ja ehkä varsinkin finanssikriisin jälkeen sekä ansiotulo- että pääomatuloveroja on korotettu, kuten myöskin alkoholi-, tupakka- ja energiaveroja, muun muassa näitä. Muutaman vuoden takaisella arvonlisäveron korotuksellakin on ollut merkittävä fiskaalinen merkitys ehkä varsinkin nyt, kun kotimainen kulutus kasvaa.

Samalla on viimeisten vuosien aikana käyty tarkasti läpi verovähennyksiä. Asuntolainojen pitkään, lähestulkoon pyhään, korkovähennykseen puututtiin, ja nyt se laskee asteittain. Vapaaehtoisten eläkesäästövakuutusmaksujen verovähennysoikeutta on myös karsittu. Kotitalousvähennystä ensin pienennettiin, sitten vähän nostettiin, mutta vähennyksen taso on edelleen pienempi kuin esimerkiksi vuonna 2011, ja siinä on lisäksi koko ajan ollut 100 euron omavastuuosuus. Jo vuosia sitten poistettiin verovähennysoikeus vaikkapa silmälasihankinnoista, ja listausta näistä verovähennyksistä, joita vuosien varrella on joko leikattu, poistettu kokonaan tai pienennetty omavastuuosuuden käyttönotolla, voisi jatkaa.

Johdonmukaisuuden nimissä sekä valtiontalouden tasapainottamisen yhtenä osakeinona on perusteltua, että myös jäljellä olevia täysin omavastuuvapaita ja siis kokonaan verovähennyskelpoisia saavutettuja etuja käydään läpi samalla kriittisellä silmällä.

Olen omassa talousarvioaloitteessani ehdottanut, että työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennykseen tulisi 100 euron omavastuu. Tämä koskisi sekä palkansaaajien maksuja ay-järjestöille että yritysten maksuja työnantajajärjestöille, joiden kohdalla omavastuu olisi 500 euroa. Tällä hetkellä jäsenmaksut ovat siis täysimääräisesti verovähennyskelpoisia. Tämä omavastuu säilyttäisi tämän vähennyksen perustan ja sen taustalla olevan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2017 vp

idean, mutta toisi silti julkisen sektorin kassaan tarpeellisia lisäverotuloja. Valtiovarainministeriön arvion mukaan nykyinen täysimääräinen verovähennysoikeus tarkoittaa, että valtio menettää noin 200 miljoonaa euroa verotuloina vuodessa. Ehdottamani 100 ja 500 euron omavastuun säätäminen toisi VM:n mukaan ainakin 75 miljoonaa lisää verotuloja, joista 25 miljoonaa valtiolle, 45 miljoonaa kunnille ja 5 miljoonaa kirkolle.

Tilanteessa, jossa valtio edelleen lainaa 3 miljardia lisää ensi vuonna, jossa pelkästään valtionvelan korkomenoihin menee 2 300 euroa minuutissa ja jossa kokonaisvelan maa-ginen 100 miljardin raja on jo ylitetty, meidän on pystyttävä tekemään edelleen vaikeita päätöksiä. Niitä on jo tehty, ja lisää on valitettavasti edessäpäin.

Veropuolella tämä tarkoittaisi muun muassa sitä, että enää ei voi olla kovinkaan monta pyhää, täysimääräisesti verovähennyskelpoista lehmää tukkimassa tietä kohti tasapainossa olevaa julkista taloutta. Jokainen pienikin puro on tärkeä ja osa laajempaa kokonaisuutta, jossa tavoitteena siis on tasapainoinen julkinen talous — todennäköisesti aika pitkällä tähtäimellä, mutta kuitenkin.

Talman! I dag görs skatteavdraget för avgifter till arbetsmarknadsorganisationer till sitt fulla belopp, vilket enligt finansministeriet betyder att staten årligen förlorar över 200 miljoner euro i skatteinkomster. Samtidigt har man under årens lopp redan beskurit flera avdragsrätter, till exempel avdragsrätten för räntor på bostadslån, som minskar år för år, och premierna för frivilliga pensionsförsäkringar. Också hushållsavdraget har sänkts jämfört med nivån år 2011, och har en självrisk på 100 euro. Andra avdrag har försvunnit helt och hållet.

I en statsekonomi som till alltför stor del fortfarande finansieras med nya miljardlån kan inga kor längre vara heliga på avdragssidan. En självrisk på 100 euro i avdraget för avgift till arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer — 100 euro för privatpersoner och 500 euro för företag — skulle bevara avdragets fundament och idén bakom avdraget, men enligt finansministeriet ge minst 75 miljoner euro mer i skatteinkomster, av vilka 25 miljoner till staten, 45 till kommunerna och 5 till kyrkan. Det är mycket pengar och samtidigt ett steg mot en mer konsekvent fiskal syn på skatteavdragens existensberättigande.

Arvoisa puhemies! Olen tehnyt tämän saman talousarvio- ja lakialoitteen jo pari kolme kertaa aikaisemmin, ensimmäisen kerran vuonna 2013. Joka kerta se on saanut täysin yliampuva ja tahallisesti väärin ymmärtävää palautetta osakseen. On väitetty, että ay-maksun vähennyskelpoisuuden kylkeen tuleva omavastuu olisi ikään kuin samaa kuin koko ay-liikkeen olemassaolon tai koko jäsenmaksun verovähennysoikeuden kyseenalaistaminen. On vedottu ay-liikkeen historiaan ja yhteiskuntarauhan horjuttamisen riskiin, jos tähän asiaan puututaan. Aivan turhia pelkoja.

Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys pelkästään pyrkimyksestä laajempaan johdonmukaisuuteen verotuksessa näitten verovähennyksien osalta. Ay-liike tekee edelleen äärimmäisen arvokasta yhteiskunnallista työtä, mutta niin tekevät myös sadat muut järjestöt Punaisesta Rististä ja Amnestystä vammaisjärjestöihin ja eläkeläisjärjestöihin ilman, että kuuluminen näihin oikeuttaisi samaan oikeuteen vähentää jäsenmaksut tai edes osan niistä verotuksessa. En ehdotakaan sitä vaan nimenomaan vain sitä, että se ainoa täysin vähennyskelpoinen jäsenmaksu rinnastettaisiin muihin jäsenmaksuihin, en enempää enkä vähempää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2017 vp

20.04 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Ammattiliittojen jäsenmaksuista vain osa menee työttömyyskassalle. Esimerkiksi, jos liiton jäsenmaksu on jäsenelle 1,75 prosenttia palkasta, niin työttömyyskassaan menevä osuus on vain 0,65 prosenttia. Suurin osa ihmisistä kuitenkin kuuluu ammattiliittoihin vain työttömyysturvan takia. He luulevat, että heidän saamansa ansiosidonnainen työttömyysturva koostuu täysin siitä, että he maksavat tietyn prosenttiosuuden palkastaan liitoille. Näin ei todellisuudessa kuitenkaan ole.

Ansiosidonnaista saavat vain työttömyyskassojen jäsenet, tästä ay-liikkeetkin pitävät tietysti kynsin ja hampain kiinni. Vaikka lähes kaikki työssä käyvät maksavat työttömyysvakuutusmaksua, joka kattaa vajaat 60 prosenttia kuluista, valtion osuus on vajaa 40 prosenttia ja kassojen osuus vain 5—6 prosenttia. Ansioturva rahoitetaan nykyisin 95-prosenttisesti valtion budjetista ja lakisääteisistä työttömyysvakuutusmaksuista, joita jokainen palkansaaja ja myös työnantaja maksaa riippumatta siitä, kuuluuko mihinkään ammattiliittoon. Näin ollen suurin osa liittojen keräämistä jäsenmaksuista jää liitoille omaan käyttöön, esimerkiksi tukemaan eri puolueitten vaalitoimintaa.

20.05 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Wallinin kannan tiedämme — kuten hän kertoi, hän on useasti tehnyt tämän aloitteen. Mutta olen yllättynyt siitä, että perussuomalaiset, jotka ovat puhuneet olevansa duunarin ja työläisten puolella, haluavat käydä ammattiliittojen kimppuun. Ammattiliitot ovat niitä, jotka antavat lainsäädännöllisiä neuvoja ja auttavat riitatilanteissa, ja nämä jäsenmaksutulot käytetään nimenomaan siihen.

Toisin kuin edustaja Lehto sanoi, itse asiassa on juuri päinvastoin. Moni kuvittelee kuullessaan Loimaan kassaan, että se on ammattiliitto, ja on hämmästynyt ja kauhuissaan, kun tulee tilanne, että tarvitsisi apua ja neuvoa riitatilanteissa eikä ole liittoa, joka on tukena. Liitot käyvät myös kaikkien työntekijöiden — niiden, jotka kuuluvat liittoon, ja niiden, jotka eivät kuulu liittoon — puolesta neuvottelut työehdoista, palkankorotuksista ja muista työelämään liittyvistä seikoista. Se, että ei kuulu ammattiliittoon mutta nauttii kaikista ammattiliiton eduista, on omanlaistaan vapaamatkustamista.

Arvoisa puhemies! Ennen muuta otin kuitenkin puheenvuoron sen vuoksi, että edustaja Wallin puhui maagisesta 100 miljardin euron velkarajasta. Täytyy onnitella Elinkeinoelämän valtuuskunnan johtajaa Risto E. J. Penttilää, että hän on saanut luotua kuvan, että 100 miljardia olisi jotenkin maaginen raja suuntaan tai toiseen. Tosiasiassa valtionvelkaa ei pidä arvioida itse asiassa absoluuttisesti vaan suhteessa bruttokansantuotteeseen. Viime vaalien alla elinkeinoelämä käynnisti velkakellon ja mediakin nielaisi syötin koukkuineen niin, että vaalikeskustelussa takana pyöri velkakello. Ihmiset kuvittelevat, että velka kasvaa tasaisesti. Tosiasiassa tämä 100 miljardin raja on ylitetty [Puhemies koputtaa] useamman kerran ja tultu takaisin sen alle riippuen siitä, että valtio välillä maksaa velkoja pois ja välillä ottaa lisää tilalle — heitot voivat olla useita miljardeja jopa vuorokauden sisällä. Eli, edustaja Wallin, [Puhemies koputtaa] tämä puhuminen 100 miljardin rajasta on, kuten varmaan itsekin tiedätte, vähän tämmöistä väritettyä poliittista kieltä enemmän kuin sitä, että se olisi aidosti [Puhemies koputtaa] joku tietty ongelmallinen raja. [Stefan Wallin: Se on paljon rahaa!]

20.08 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Kyllä perussuomalaisetkin haluavat ja itsekin haluan pitää duunareitten puolta. Varmaan edustaja Arhinmäki huomasi puheestani, että en kannattanut enkä vastustanut lakialoitetta, toin vain asioita esille. Olen itsekin kuulunut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2017 vp

liittoon vuosia vuosia, ja kyllä täytyy sanoa, että kyllä on vasemmisto—SDP-painotteinen tämä Metalliliittokin ja siellä koko ajan sorsittiin muun puolueen jäseniä. Se oli silmiinpistävää, kuinka siellä puolueet masinoivat liittojen sisällä sitä toimintaa pitkin yrityksiä. Minun mielestäni liitoissa ei saisi olla puoluepolitiikkaa niin vahvasti kuin nykypäivänä on, ja miten räikeästi sitten tuetaan eri vaaleissa työkaveria, kuka kuuluu eri puolueeseen: Jos hän kuuluu vasemmistoon tai SDP:hen, hänelle kautta rantain myönnetään vaaliavustusta. Esimerkiksi toisen puolueen jäsen ei saa mitään, vaikka ajaisi ihan samaa asiaa.

20.09 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa puhemies! Monilla on semmoinen harhakäsitys, että jotenkin itsestään liitoissa on vain tietyt poliittiset ryhmät. Tosiasiassa liitoissa käydään vaalit, joissa vaalituloksen perusteella rakentuvat nämä ryhmät. Muistan, miten perussuomalaiset Matti Putkosen johdolla uhosivat, miten Metalliliitto vallataan, mihin edustaja Lehtokin viittasi omana liittonaan. No, miten kävi? Kun asetuttiin ehdolle, niin duunarit sitten näkivät siellä lattiatasolla, että ketkä ne ovat, jotka puolustavat sitten tosipaikan edessä duunaria. Eli siinä mielessä aina, kun puhutaan, miten tietyt puolueet ovat voimakkaasti liitoissa, sehän riippuu siitä, keitä liiton jäsenet demokraattisesti äänestävät. Toisen asian voin sanoa vasemmistoliiton osalta, kun olen toiminut puolueen puheenjohtajanakin ja tiedän, minkä verran puolueena olemme saaneet ammattiliitoilta tukea ja tietysti minkä verran itse: ehkä tässä on vähän myyttistä kokoluokkaa siinä, kuinka paljon ammattiliitot tukevat ehdokkaita tai puolueita. Ehkä sosiaalidemokraattien puolella sitä on enemmän, mutta meidän kohdallamme se on kyllä jäänyt kovin kovin vähäiseksi. Toivoisin jopa, että liitot voisivat tukea hiukan enemmän niitä puolueita, jotka myös liittoja puolustavat. Mutta se on liiton demokraattisen päätöksenteon piirissä.

20.11 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! En tiennytkään, että Risto E. J. Penttilä on tämän termin aikanaan keksinyt. Luulin, että se oli minun keksintöni, mutta luovutan kaikki tekijänoikeudet sille, jolle ne kuuluvat.

On tietysti aivan totta, että valtion velanotto vaihtelee ja velan kokonaismäärä vaihtelee, mutta jos ottaa lähtökohdaksi vaikkapa vuoden 2007, siis viimeisen ehjän vuoden ennen finanssikriisiä, niin käyrä on siitä lähtien osoittanut suoraan ylös, mitä lisävelanottoon tulee ja velan kokonaismäärään tulee, ja se on nyt reippaasti yli 100 miljardia — taitaa olla 107 tällä hetkellä — joka tosin vastaa 48:aa prosenttia bruttokansantuotteesta, mutta kuitenkin se velan absoluuttinen määrä on siinä mielessä mielenkiintoinen, että sitä velkaa on maksettava pois. Velalla on se ikävä piirre, että se ei itsestään häviä, vaan pitää johdonmukaisesti pyrkiä siihen, että se ainakin pienenee. Se pienenee ainoastaan sillä tavalla, että valtio pystyy sitä maksamaan niillä tuloilla, jotka syntyvät joko säästämällä valtion menoissa tai sitten aikaansaamalla lisää tuloja valtion kassaan, tai tietysti voidaan näitä kahta kombinoidakin.

Nyt tässä minun lakialoitteessani on kysymys myöskin siitä, että valtio saisi lisää verotuloja kassaan, mutta ennen kaikkea siitä, että harrastettaisiin johdonmukaista veropolitiikkaa, mitä tulee verovähennysoikeuksiin. Siinä tapauksessa ei voi olla myöskään niitä pyhiä lehmii, joita tämä ay-jäsenmaksujen täysimääräinen vähennysoikeus tänä päivänä edustaa.

20.13 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Vielä ennen kuin poistun keskustelemaan seuraavaksi A-talkin puolelle siitä, onko meillä palkkojen korotukseen varaa, to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2017 vp

tean vain sen, että velan suhde bruttokansantuotteeseen on se oleellinen, eikä se absoluuttinen määrä. Silloin kun meillä talous kasvaa — niin kuin nyt on käynyt — niin bkt-suhde putoaa, ja se on se, mitä kansainvälisesti myös mitataan. Kansantaloutta ja kotitaloutta ei pidä verrata toisiinsa, mutta toki vaikka ihmisellä olisi 300 000 asuntolainaa ja miljoonan asunto, todennäköisesti hän on kuitenkin varakkaampi kuin ihminen, jolla ei ole asuntolainaa mutta ei ole asuntoakaan.

Arvoisa puhemies! Me kaikki olemme sitä mieltä, että valtiontalouden pitää olla hyvässä kunnossa ja se saadaan ennen muuta sitä kautta, että tuloja on enemmän, työllisyysaste on korkeampi ja pystytään maksamaan enemmän veroja. Mutta siihen ei kannata tähdätä, että valtio olisi velaton. Taitaa olla Ceausescun Romania ainoa maa, joka oli velaton, ja se ei kyllä ollut ehkä kansalaisille se paras mahdollinen maa. Jos ajattelemme vaikkapa Norjaa, jonka öljyvarat ovat hyvin merkittävät ja öljyrahastoissa on moninkertainen määrä euroja verrattuna esimerkiksi meidän vuosittaiseen budjettiin, niin siitä huolimatta myös Norjan valtiolla on velkaa. Valtiot toimivat niin, että vanhoja velkoja maksetaan pois ja uusia otetaan tilalle. Muistaakseni esimerkiksi nyt, kun korot ovat alhaalla, Iso-Britannia maksoi 1800-luvulla ottamiaan velkoja pois, koska nyt se oli järkevää tehdä. Tällä hetkellä, kun korkotaso on alhaalla, esimerkiksi meidän velanhoitokulumme laskevat, kun me maksamme pois vanhoja velkoja, joissa on korkeammat korot, [Puhemies koputtaa] ja otamme tilalle uutta velkaa, jossa on matalampi korko.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.